

**Uchwała Nr 47/VI/2011
Rady Miasta Ostrołęki
z dnia 3 marca 2011 r.**

w sprawie uchwalenia Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Ostrołęcie na lata 2011-2016.

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.) art. 10 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 ze zm.) postanawia się, co następuje:

§ 1.

Uchwała się Program Przeciwdziałania Narkomanii w Ostrołęcie na lata 2011-2016 stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Ostrołęki.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Przewodniczący Rady Miasta
Ostrołęki**

Dariusz Maciak

Załącznik do uchwały Nr 47/VI/2011 Rady Miasta Ostrołęki z dnia 3 marca 2011 r. w sprawie uchwalenia Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Ostrołęce na lata 2011-2016.

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
NARKOMANII W OSTROŁĘCE NA LATA
2011-2016**

Spis treści:

I. Wstęp.

II. Diagnoza.

III. Cel strategiczny Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Ostrołęce na lata 2011-2016 oraz zadania gminy z zakresu przeciwdziałania narkomanii.

1. Cele operacyjne.
2. Zadania szczegółowe.
3. Wskaźniki realizacji zadań.

IV. Podmioty z terenu Ostrołęki zajmujące się przeciwdziałaniem i leczeniem narkomanii.

V. Realizatorzy oraz adresaci Programu.

VI. Harmonogram działań Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Ostrołęce na lata 2011-2016.

VII. Zakładane efekty Programu.

VIII. Monitoring procesu realizacji Programu i ewaluacja skuteczności realizowanych zadań na terenie miasta.

IX. Źródło finansowania Programu.

I. WSTĘP

Problem nadużywania i uzależnienia od różnych substancji psychoaktywnych jest obecnie jednym z najważniejszych problemów społecznych. Problem ten ma bardzo szeroki zasięg i niesie ze sobą poważne konsekwencje we wszystkich obszarach życia osób, które dotyka. Substancje psychoaktywne to nie tylko narkotyki ale coraz mocniej obecne na rynku dopalacze. Do tej grupy zaliczamy także alkohol i leki uspokajające, pobudzające, nasenne lub przeciwbólowe oraz kleje i rozpuszczalniki. Używanie środków zmieniających świadomość przez młodych ludzi wiąże się często z uzależnieniem, zaniedbaniem lub przerwaniem edukacji, przedwczesną inicjacją seksualną, niechcianą ciążą i wieloma innymi problemami rodzinnymi i osobistymi. Ponadto używanie substancji psychoaktywnych w okresie dojrzewania emocjonalnego i społecznego, kształtowania się osobowości i psychiki człowieka zaburza ten proces, powodując często niedostosowanie społeczne. Konsekwencje tych problemów ponosi nie tylko jednostka ale całe społeczeństwo. Osoby nadużywające substancji zmieniających świadomość często łamią prawo, popełniają przestępstwa pod wpływem lub dla zdobycia środków odurzających. Nie są w stanie również w sposób prawidłowy pełnić ról społecznych. Trudności z utrzymaniem pracy lub zdobyciem odpowiednich kwalifikacji, niewydolność wychowawcza, częstsze zapadanie na choroby, powoduje, że ciężar opieki i utrzymania rodzin z problemem uzależnienia staje się odpowiedzialnością państwa, w tym w głównej mierze zadaniem lokalnego samorządu.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 ze zm.) definiuje pojęcie narkomanii jako stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich.

Zjawisko narkomanii powoduje wysokie koszty zdrowotne, społeczne i ekonomiczne dlatego opracowanie lokalnego programu ma ukierunkować działania różnych podmiotów w celu ograniczania narkomanii w lokalnej społeczności i zwiększania skuteczności pomocy udzielanej osobom uzależnionym od narkotyków.

Program powstał na podstawie diagnozy i materiału merytorycznego z zakresu problematyki narkomanii, przygotowanego i opracowanego przez Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych i Zagrożonych Uzależnieniem „Nadzieja”.

II. DIAGNOZA

Wyniki ogólnopolskich badań ankietowych prowadzonych w szkołach (ESPAD) wskazują, że generalnie od 2003 roku liczba młodzieży mającej kontakt z narkotykami nie wzrasta, a nawet obserwujemy lekką tendencję spadkową. Zmniejszyła się liczba uczniów potwierdzających eksperymentowanie ze środkami psychoaktywnymi lub deklarujących zainteresowanie spróbowaniem narkotyku. Spada dostępność substancji psychoaktywnych, w tym na terenie szkoły. Zmniejsza się również liczba propozycji spróbowania narkotyku otrzymywanych przez uczniów. Ta tendencja jednak może się szybko odwrócić. W opinii uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych rodzice słabo orientują się w tym - co robią i czego doświadczają ich dzieci. Większość uczniów twierdzi, iż rodzice nie mają wiedzy na temat używania alkoholu i narkotyków przez ich dzieci (Badania Ursynowskie, Warszawa 2009). Innym czynnikiem, który może spowodować odwrócenie tendencji spadkowej może być pojawienie się na rynku narkotykowym dopalaczy, które sprawiając pozór legalności i nieszkodliwości są łatwo dostępne dla młodzieży. Mogą one powodować uzależnienie i otwierać drogę do używania nielegalnych substancji.

Na podstawie wywiadów przeprowadzonych we wrześniu 2010 roku z uczniami ostrołęckich liceów stwierdzono, że 70 osób na 102 osoby badane uważa, że dostęp do narkotyków jest obecnie łatwiejszy niż dwa lata temu. W opinii większości badanej młodzieży zdobycie narkotyku nie stanowi żadnego problemu. Mimo że znaczna część badanej młodzieży deklaruje znajomość z osobami zażywającymi narkotyki i/lub dopalacze (46 osób), to niewielka liczba przyznaje się do ich zażywania (8 osób).

W 2009 roku Stowarzyszenie „Nadzieja” przeprowadziło badanie ankietowe wśród uczniów drugich klas ostrołęckich szkół ponadgimnazjalnych. Wynika z niego, że najczęściej używaną substancją psychoaktywną jest – poza alkoholem – marihuana. Do jej stosowania przyznaje się 24,3% badanych, z czego 0,8% używa jej codziennie. Drugą w kolejności substancją są leki uspokajające, używane przez 11,6% ankietowanych, bez przepisu lekarza i w celach niemedyceńskich, potem leki pobudzające – 6,4%. Do codziennego używania leków przyznaje się 0,2% uczniów. Poniżej 5% ankietowanych deklaruje używanie dopalaczy (4,8%), sterydów anabolicznych (4,3%), amfetaminy (4,1%), Ecstasy (2,8%) oraz kleju, gazu, rozpuszczalników i halucynogenów (2,5%), poniżej 1% ankietowanych deklaruje używanie, rzadziej niż raz w roku, kokainy (0,8) i heroiny (0,4%).

W zestawieniu z badaniami z roku 2007, na przestrzeni dwóch lat, wzrosła liczba osób

używających marihuany i haszyszu o 3,4%, kokainy, cracku o 0,4%, amfetaminy o 0,4%, kleju, gazu, rozpuszczalników o 0,5%, halucynogenów o 1,3% i leków pobudzających o 1,5%. Jednocześnie zmalała liczba użytkowników Ecstasy o 8,3%, heroiny o 0,8%, sterydów anabolicznych o 5,9% i leków uspokajających o 1,9%. Biorąc pod uwagę pojawienie się nowych substancji odurzających tzw. dopalaczy, których używanie w 2009 roku deklarowało 4,8% badanych osób, można zaryzykować stwierdzenie, że w pewnym stopniu zaczęły one zastępować niektóre z dotychczas stosowanych narkotyków. Wśród nich znajdują się bowiem substancje zarówno z grupy stymulantów, halucynogenów, jak i depresantów.

Wyniki tych badań zgodne są z ogólnopolskimi tendencjami ujętymi w badaniach przeprowadzonych na zlecenie Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii „Konsumpcja substancji psychoaktywnych przez młodzież szkolną – Młodzież 2008”.

Wiek inicjacji w przypadku marihuany przypada najczęściej na 16 rok życia, zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet, natomiast dopalacze najczęściej zażywane są po raz pierwszy w wieku 17 lat. Popularne wśród młodzieży leki uspokajające są używane po raz pierwszy najczęściej w wieku 13 - 15 lat przez chłopców oraz 15 lat przez dziewczęta. Z danych tych wynika, że młodzież najczęściej rozpoczyna eksperymentowanie ze środkami odurzającymi od 15 roku życia.

Badania częstotliwości zażywania substancji psychoaktywnych w 2009 roku wskazują, że codziennie używa ich 0,2% osób ankietowanych, kilka razy w tygodniu 1,5% i kilka razy w miesiącu 4,8%. Łącznie daje to grupę 6,5% osób badanych, których wzorec używania znacznie zwiększa ryzyko rozwoju uzależnienia.

Młodzież najczęściej sięga po środki odurzające na spotkaniach z rówieśnikami w pubach, dyskotekach, na imprezach oraz w domu, kiedy nie ma domowników.

Z danych uzyskanych od kuratorów ds. rodzinnych i nieletnich Sądu Rodzinnego w Ostrołęce wynika, że na 119 nieletnich objętych dozorem kuratorskim 87 używa alkoholu, 37 zażywa narkotyki, 11 dopalaczy. Spośród tych osób 83 osoby złamały prawo w związku z zażywaniem lub zdobyciem środków odurzających. Niestety jedynie 15 nieletnich korzystało z pomocy terapeutycznej w związku z używaniem środków zmieniających świadomość.

Obecnie w Ostrołęce 342 osoby dorosłe objęte są dozorem kuratorskim. Spośród nich 88 nadużywa alkoholu, 47 używa narkotyków, 28 zażywa różne substancje jednocześnie, 4 osoby używają dopalaczy. Ankietowani kuratorzy sądzą jednak, że w rzeczywistości liczba osób nadużywających substancji psychoaktywnych jest wyższa o ok. 130 osób, często bowiem podopieczni i ich rodziny zatajają lub nie potrafią rozpoznać problemu uzależnienia. Spośród dozorowanych osób - 126 złamało prawo w związku z nadużywaniem alkoholu lub narkotyków. Najczęściej popełnianymi przestępstwami lub wykroczeniami są: kradzieże, prowadzenie pojazdów

pod wpływem alkoholu oraz stosowanie przemocy domowej. Ma to ścisły związek ze specyfiką uzależnienia i ukazuje jego wpływ zarówno na jednostkę, rodzinę i społeczeństwo. Społeczny wymiar problematyki uzależnień obrazuje również fakt, że 67 osób pochodzi z rodzin z problemem uzależnienia, co może mieć wpływ na ich funkcjonowanie społeczne, konflikty z prawem i rozwój uzależnienia. Jednocześnie z danych wynika, że tylko 65 osób dozorowanych korzystało kiedykolwiek z terapii uzależnienia.

Dane uzyskane z Komendy Miejskiej Policji w Ostrołęce mówią o liczbie stwierdzonych przestępstw związanych z nadużywaniem alkoholu i narkotyków przez osoby dorosłe i nieletnich w latach 2007 – wrzesień 2010.

Dane te przedstawia tabela:

L.p.		2007	2008	2009	2010 okres styczeń - wrzesień
	Nieletni do 13 lat (demoralizacja)	31	29	21	11
	Nieletni 13 – 16 lat popełniający czyn karalny	155	163	134	83
	Przestępstwa przeciw ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii (nieletni)	3	2	6	8
	Nietrzeźwi kierujący pojazdem (nieletni)	5	2	1	2
	Nietrzeźwy rowerzysta (nieletni)	2	0	1	0
Ogółem stwierdzonych przestępstw	Nietrzeźwy kierujący pojazdem	446	426	455	311
	Nietrzeźwy kierujący rowerem	235	204	226	143
	Ogółem przestępstwa stwierdzone przeciw ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii	222	120	395	660

Dane zawarte w tabeli ukazują znaczny **wzrost przestępstw przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, na przestrzeni ostatnich czterech lat**. Wzrosła też przestępczość wśród osób nieletnich. Liczba nietrzeźwych kierujących pojazdami mechanicznymi utrzymuje się na zbliżonym poziomie, spadła natomiast liczba nieletnich popełniających czyn karalny oraz takich, w przypadku których stwierdzono demoralizację. Według otrzymanych informacji Komenda Miejska Policji nie prowadzi statystyk dotyczących liczby zatrzymanych nieletnich i dorosłych w związku z alkoholem, narkotykami czy dopalaczami (przedstawione dane dotyczą stwierdzonych przestępstw) oraz liczby interwencji policyjnych związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych. Dane szacunkowe wskazują, że policjanci przeprowadzają takich interwencji około **3000 rocznie**.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie również podaje narkomanię jako jeden ze znaczących powodów przyznawania pomocy: w 2008 r. objęto pomocą 24 rodziny (53 osoby) z problemem narkomanii, w 2009 r. przyznano pomoc 15 rodzinom (30 osób), a do 30 czerwca 2010 r. pomoc uzyskało 14 rodzin (33 osoby). Są to jednak tylko te przypadki, gdzie adresaci pomocy społecznej nie ukrywają problemu uzależnienia. Sądzić można jednak, że w skali miasta jest to problem znacznie bardziej powszechny.

W Ośrodku Interwencji Kryzysowej w 2008 roku udzielono pomocy 4 osobom z problemem narkotyków, w 2009 liczba osób z problemem narkomanii w rodzinie wzrosła do 11 osób. Pracownicy ośrodka wiążą ten fakt nie tylko ze wzrostem liczby osób uzależnionych, ale również ze wzrostem świadomości społecznej, dzięki czemu osoby potrzebujące pomocy częściej zgłaszają się do właściwych instytucji.

Dane ilościowe uzyskane z placówek leczniczych udzielających pomocy osobom uzależnionym, szkodliwie używającym oraz współuzależnionym.

Nazwa zakładu		2008	2009	Wrzesień 2010
NZOZ Nadzieja w Ostrołęce	Osoby uzależnione lub szkodliwie używające	62	68	63
	Osoby współuzależnione	70	54	47
Poradnia leczenia uzależnień przy SZZOZ w Ostrołęce	Osoby uzależnione lub szkodliwie używające	502	405	323
	Osoby współuzależnione	-	49	72
SZPZOZ im.	Oddział Terapii	375	145	126

Psarskiego w Ostrołęce	Uzależnień			
	Pacjenci przyjęci do szpitala	251	210	282

1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Regionalnego Ośrodka Terapii, Poradnia Rehabilitacyjno – Readaptacyjna „Nadzieja” w Ostrołęce, ul. Kościuszki 24/26 - placówka zajmuje się leczeniem osób szkodliwie używających i uzależnionych od narkotyków, hazardu lub uzależnionych krzyżowo oraz współuzależnionych. Osoby uzależnione od alkoholu kierowane są do innych placówek.

2. Poradnia Leczenia Uzależnień przy Samodzielnym Zespole Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Ostrołęce, Al. Jana Pawła II 120 - placówka zajmuje się leczeniem osób szkodliwie używających i uzależnionych od alkoholu, uzależnionych krzyżowo, uzależnionych od hazardu oraz współuzależnionych.

3. Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej im. dr Józefa Psarskiego w Ostrołęce, Al. Jana Pawła II 120 - dane dotyczące liczby pacjentów przyjętych do szpitala z powodu nadużywania środków psychoaktywnych oraz liczby pacjentów Oddziału Terapii Uzależnień.

Poradnia „Nadzieja” jako jedyna placówka ambulatoryjna zajmuje się leczeniem osób uzależnionych od narkotyków. Dane wskazują, że liczba osób uzależnionych i szkodliwie używających narkotyki, zgłaszających się do poradni, utrzymuje się na zbliżonym poziomie z tendencją do niewielkiego wzrostu. W 2010 roku nastąpił natomiast nagły wzrost liczby pacjentów przyjętych do szpitala z powodu nadużywania środków psychoaktywnych. Może być to związane z pojawieniem się na rynku środków odurzających wielu nowych, toksycznych substancji dostępnych w sklepach z dopalaczami. Trudno jednak jednoznacznie zweryfikować tę hipotezę, ponieważ szpital w Ostrołęce nie prowadzi statystyk dotyczących rodzaju substancji używanych przez pacjentów.

Wszystkie ostrołęckie placówki zajmujące się leczeniem uzależnień udzielają również pomocy osobom współuzależnionym. Dość duże i stale utrzymujące się zainteresowanie tych osób terapią wskazuje na istotną potrzebę poszerzenia oferty programów edukacyjnych i profilaktycznych skierowanych do członków rodzin z problemem uzależnienia. Całościowe podejście do problematyki uzależnień oraz powyższe dane ukazują współuzależnienie jako problem równoważny z uzależnieniem.

III. Cel strategiczny Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Ostrołęce na lata 2011-2016 oraz zadania gminy z zakresu przeciwdziałania narkomanii.

Cel strategiczny Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Ostrołęce na lata 2011-2016:

Ograniczenie używania substancji psychoaktywnych oraz związanych z tym problemów społecznych w Ostrołęce.

Cel strategiczny będzie możliwy do osiągnięcia poprzez realizację podstawowych zadań gminy i wyznaczenie celów operacyjnych.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 ze zm.) przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy, obejmujących:

Zadanie 1: Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.

Cel operacyjny 1: Poprawa dostępności do leczenia, rehabilitacji, postrehabilitacji i programów redukcji szkód.

Zadania szczegółowe:

1.1 Przeprowadzanie kampanii informacyjnych dotyczących usług świadczonych przez placówki zajmujące się uzależnieniami z uwzględnieniem oferty dla osób nieubezpieczonych i współuzależnionych. Przykładem takich działań może być dystrybucja ulotek informacyjnych, informacje w mediach, cykliczne publikowanie w lokalnych mediach informatora o placówkach udzielających pomocy osobom z problemem uzależnienia.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych,
- liczba rozdanych materiałów informacyjnych,
- liczba publikacji w mediach dot. usług świadczonych przez placówki,
- liczba opublikowanych edycji informatora.

1.2 Szkolenie lekarzy pierwszego kontaktu, pielęgniarek, ratowników medycznych w zakresie rozpoznawania używania i nadużywania substancji psychoaktywnych oraz cech współuzależnienia. Celem jest właściwe rozpoznawanie problemu współuzależnienia i używania środków

zmieniającą świadomość u pacjentów oraz kierowanie ich do odpowiednich form leczenia.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba przeprowadzonych szkoleń,
- liczba odbiorców szkoleń,
- liczba opracowanych i opublikowanych materiałów informacyjnych.

1.3 Prowadzenie szkoleń dla osób o zawodach niemedycznych mających kontakty z osobami używającymi środki psychoaktywne (np. przedstawiciele policji, straży miejskiej, kuratorów, adwokatów, nauczycieli, pedagogów, księży) w zakresie podejmowania właściwych interwencji wobec osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba przeprowadzonych szkoleń,
- liczba odbiorców szkoleń,
- liczba opracowanych i opublikowanych materiałów informacyjnych.

1.4 Udzielanie wsparcia w zakresie rehabilitacji, postrehabilitacji i readaptacji społecznej, i zawodowej osobom w trakcie leczenia oraz po jego zakończeniu. Kontynuowanie prowadzonych działań takich jak grupy wsparcia dla osób uzależnionych, grupy psychoedukacyjne, mieszkanie readaptacyjne. Zwiększanie kompetencji zawodowych, społecznych poprzez kursy zawodowe, poruszania się po rynku pracy, autoprezentacji, treningi umiejętności interpersonalnych, asertywności, zapobiegania nawrotom itp.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba placówek zajmujących się realizacją zadania,
- wykaz projektów realizowanych w ramach zadania,
- liczba osób objętych projektami,
- liczba przeprowadzonych kursów i szkoleń zawodowych.

1.5 Poszerzenie oferty zajęć edukacyjno - treningowych i terapeutycznych dla osób współuzależnionych. Uzależnienie jest problemem nie tylko jednostki, ale i całej rodziny, wywołuje negatywne skutki u osób żyjących z narkomanem. Należy więc objąć opieką nie tylko osoby uzależnione ale i współuzależnionych bliskich. Aby to było możliwe konieczna jest prawidłowa diagnoza współuzależnienia i profesjonalna terapia związanych z nim zaburzeń. Niezbędne są również zajęcia edukacyjne na temat uzależnienia, oraz zajęcia edukacyjno - treningowe umożliwiające kształtowanie prawidłowych postaw wobec osoby uzależnionej

i radzenia sobie z przewlekłym stresem, jaki generuje problem uzależnienia w rodzinie. Terapia osób współuzależnionych jest tym ważniejsza, że często proces zmiany, przy oporze osoby uzależnionej, rozpoczyna się od osób bliskich szukających pomocy.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba projektów skierowanych do osób współuzależnionych,
- wykaz programów skierowanych do osób współuzależnionych,
- liczba uczestników tych projektów,
- liczba placówek zajmujących się terapią współuzależnienia.

1.6 Działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych, wynikających z używania substancji psychoaktywnych. W związku z dokonującą się w ostatnich latach zmianą specyfiki używania narkotyków przez młodzież programy redukcji szkód należy skierować do uczestników imprez w dyskotekach, klubach itp. Mogą to być programy typu „party working”, edukacja seksualna, kursy pierwszej pomocy dla pracowników lokali (barmanów, ochroniarzy, kelnerów).

Wskaźniki realizacji zadania:

- wykaz instytucji zajmujących się redukcją szkód,
- liczba projektów dotyczących redukcji szkód,
- liczba odbiorców projektów,
- ilość przeprowadzonych szkoleń,
- liczba osób przeszkolonych.

Zadanie 2: Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej.

Cel operacyjny 2: Zwiększenie skuteczności działań i wzrost jakości pracy podmiotów działających w obszarze przeciwdziałania narkomanii.

Zadania szczegółowe:

2.1 Tworzenie i realizowanie profesjonalnych programów profilaktycznych oraz programów oddziaływań, w oparciu o nowoczesne strategie profilaktyczne, skierowanych do różnych grup osób zagrożonych lub dotkniętych problemem uzależnienia. Istotne jest prowadzenie szkoleń dotyczących standardów programów i metod ich ewaluacji oraz systematyczne ewaluowanie prowadzonych zadań.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba stworzonych programów profilaktycznych,

- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych,
- liczba odbiorców programów,
- liczba szkoleń dotyczących standardów programów i ewaluacji.

2.2 Szkolenia i superwizje pracowników placówek, udzielających pomocy osobom uzależnionym w celu podniesienia kwalifikacji i poziomu umiejętności zawodowych. Rozwój kompetencji profesjonalistów zajmujących się problematyką uzależnień jest warunkiem wysokiej jakości świadczonych usług oraz sprzyja pracy zgodnej z zasadami etyki zawodowej.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba szkoleń dla pracowników placówek,
- liczba zespołów objętych superwizją,
- liczba przeszkolonych pracowników.

2.3 Zaangażowanie profesjonalistów w dziedzinie zapobiegania i leczenia uzależnień do tworzenia i realizowania profesjonalnych programów profilaktycznych. Ma to na celu wykorzystanie zasobów miasta Ostrołęki w tym zakresie i maksymalny wzrost efektywności profilaktyki.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba profesjonalistów w zasobach miasta,
- liczba profesjonalnych programów realizowanych na terenie miasta.

2.4 Rozwijanie i inicjowanie współpracy międzygminnej, międzyregionalnej i zagranicznej celem wymiany doświadczeń i dobrych praktyk w rozwiązywaniu problemów dotyczących narkotyków.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba inicjatyw partnerskich, krajowych i zagranicznych,
- wykaz partnerów krajowych i zagranicznych,
- liczba wizyt studyjnych i staży,
- liczba realizowanych wspólnie projektów.

Zadanie 3: Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Cel operacyjny 3: Kształtowanie właściwych postaw wobec narkomanii i narkotyków oraz dopalaczy wśród mieszkańców miasta Ostrołęki.

Zadania szczegółowe:

3.1 Promowanie pozytywnych, pożądanych społecznie postaw. Organizowanie spotkań, imprez kulturalnych i sportowych, skierowanych do rodzin, umożliwiających wspólne spędzanie wolnego czasu w sposób konstruktywny. Promowanie zdrowego stylu życia poprzez rozwój i udostępnianie infrastruktury sportowo – rekreacyjnej.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba spotkań, imprez kulturalnych i sportowych zorganizowanych na terenie miasta,
- liczba dostępnych obiektów sportowo – rekreacyjnych,
- liczba uczestników powyższych imprez oraz osób korzystających z obiektów sportowo – rekreacyjnych.

3.2 Kształtowanie i rozpowszechnianie umiejętności rodzicielskich, z uwzględnieniem zagadnień dotyczących profilaktyki uzależnień, wzmocnienie roli rodziny. Kształtowanie właściwych postaw wobec narkotyków, kształtowanie systemu norm i wartości. Ogromne znaczenie w tym względzie mają umiejętności wychowawcze rodziców. Warto je rozwijać poprzez np. kursy umiejętności wychowawczych dla rodziców, czy treningi komunikacji. Obecnie jednym z głównych czynników, podawanych przez młodzież jako sprzyjające eksperymentowaniu ze środkami odurzającymi, jest brak wiedzy rodziców na ich temat. Wynika z tego potrzeba rozpowszechniania i pogłębiania wiedzy wśród rodziców o substancjach i skutkach ich używania, a także sposobach skutecznego reagowania na pojawiające się problemy. Działania profilaktyczno – edukacyjne należy kierować już do rodziców dzieci klas 1-3 szkół podstawowych, a nie jak to jest najczęściej stosowane, rodziców gimnazjalistów.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba przeprowadzonych kursów umiejętności wychowawczych, treningów komunikacji oraz zajęć edukacyjnych z zakresu wiedzy o substancjach odurzających,
- liczba uczestników powyższych działań,
- liczba szkoleń dla edukatorów, trenerów;
- liczba przeszkolonych edukatorów, trenerów.

3.3 Inicjowanie i prowadzenie społecznych kampanii edukacyjnych w obszarze zapobiegania HIV/AIDS i przeciwdziałania uzależnieniom.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba przeprowadzonych społecznych kampanii edukacyjnych,
- liczba podmiotów i partnerów prowadzących kampanie,
- liczba odbiorców działań,
- liczba rozdanych materiałów informacyjnych,
- liczba informacji w środkach masowego przekazu.

3.4 Promowanie miejsc wolnych od substancji psychoaktywnych w społecznościach lokalnych. Wspieranie tworzenia i rozwoju miejsc publicznych dostępnych dla mieszkańców miasta, w których mogliby spędzać czas wolny, rozwijać zainteresowania oraz nawiązywać relacje interpersonalne w środowisku wolnym od środków odurzających. Ponadto potrzebna jest informacja w lokalnych mediach o istnieniu takich miejsc oraz ich specyfice.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba miejsc wolnych od środków odurzających dostępnych dla mieszkańców Ostrołęki,
- liczba partnerów promujących miejsca wolne od substancji psychoaktywnych,
- liczba informacji na temat wyżej wymienionych miejsc w środkach masowego przekazu.

3.5 Opracowywanie i udostępnianie materiałów edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba opracowanych i rozdanych materiałów,
- wykaz podmiotów otrzymujących materiały.

3.6 Współpraca z lokalnymi mediami w zakresie upowszechniania wiedzy na temat uzależnień, związanych z nimi problemów oraz sposobów ich rozwiązywania.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba konferencji prasowych i wywiadów,
- liczba informacji w mediach,
- liczba sporządzonych opracowań i artykułów.

Zadanie 4: Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

Cel operacyjny 4: Ograniczenie używania substancji psychoaktywnych poprzez działania profilaktyczne.

Zadania szczegółowe:

4.1 Wspieranie i prowadzenie działań dotyczących profilaktyki narkomanii: pierwszorzędowej i drugorzędowej adresowanych do dzieci, młodzieży i studentów. Badania dotyczące wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży, jasno ukazują potrzebę kierowania działań profilaktycznych do młodzieży przed 15 rokiem życia. Wśród wielu młodych ludzi panuje przekonanie, że sporadyczne używanie narkotyków nie prowadzi do uzależnienia, a niektóre substancje (jak np. marihuana) nie posiadają wręcz właściwości uzależniających. W związku z tym działania profilaktyczne powinny zawierać treści informacyjne dotyczące konsekwencji zażycia i długotrwałego używania środków odurzających, ze szczególnym uwzględnieniem najbardziej popularnych wśród młodzieży substancji oraz pojawiających się nowych jak np. dopalacze.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze profilaktyki uzależnień,
- liczba i wykaz zrealizowanych projektów,
- liczba uczestników projektów profilaktycznych.

4.2 Stworzenie i wprowadzenie w życie programu wczesnej interwencji skierowanego do młodych osób eksperymentujących z narkotykami, nieuzależnionych. Grupa osób eksperymentujących jest grupą szczególnego ryzyka, zagrożoną uzależnieniem, lecz nadal podatną na oddziaływania korekcyjne. Dla realizacji programu niezbędne jest przeszkolenie i certyfikacja realizatorów programu.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba certyfikowanych realizatorów programu wczesnej interwencji,
- uruchomienie programu wczesnej interwencji,
- liczba uczestników objętych programem.

4.3 Otoczenie opieką psychologiczną dzieci z rodzin z problemem uzależnienia. Z doświadczeń terapeutycznych z osobami uzależnionymi wynika, że wiele z nich pochodzi z rodzin dotkniętych problemem uzależnienia. Klimat współżycia, sposoby rozwiązywania problemów i wzorce w takiej rodzinie mają istotny wpływ na wykształcenie u dzieci takich zaburzeń i postaw, które, nie korygowane, mają wpływ na ich dorosłe życie. Zapewnienie wsparcia psychologicznego i ewentualnie opieki terapeutycznej może w dużym stopniu zminimalizować destrukcyjny wpływ środowiska rodzinnego i dać pozytywne oparcie w trzeźwych osobach dorosłych poza rodziną.

Wskaźniki realizacji zadania:

- liczba dzieci objętych opieką psychologiczną i/ lub terapeutyczną,
- liczba placówek i specjalistów zajmujących się realizacją zadania,
- liczba projektów realizowanych dla dzieci z rodzin z problemem uzależnienia.

4.4 Zwiększenie ilości propozycji i dostępności form spędzania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży, studentów i młodych dorosłych. Dla tej formy profilaktyki istotne jest zaangażowanie i wspieranie organizacji pozarządowych zajmujących się organizacją zajęć kulturalnych, sportowych, rozrywkowych umożliwiających rozwój i realizowanie zainteresowań różnych grup wiekowych. Umożliwi to konstruktywne spędzanie wolnego czasu i będzie alternatywą dla zaspokajania tych potrzeb w sposób szkodliwy.

Wskaźniki realizacji zadania:

- wykaz miejsc wolnych od substancji odurzających,
- liczba kół zainteresowań i klubów sportowych,
- liczba świetlic dla dzieci i młodzieży,
- liczba festynów osiedlowych,
- liczba klubów osiedlowych,
- liczba projektów realizowanych w mieście,
- liczba podmiotów zajmujących się realizacją zadania.

Zadanie 5: Udzielanie pomocy osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Cel operacyjny 5: Zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami uzależnienia od środków psychoaktywnych.

Zadania szczegółowe:

5.1 Podejmowanie działań wspierających osoby i rodziny w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie - w miarę możliwości - do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Wskaźniki realizacji zadania:

- formy i rodzaj pomocy udzielanej, przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej, osobom uzależnionym od narkotyków,

- liczba osób uzależnionych od narkotyków, które usamodzielniały się życiowo i przestały korzystać z pomocy materialnej,
- liczba osób uzależnionych od narkotyków, wykluczonych społecznie, które zintegrowały się z lokalnym środowiskiem,
- liczba jednostek organizacyjnych pomocy społecznej udzielających pomocy osobom uzależnionym od narkotyków.

IV. Podmioty z terenu Ostrołęki zajmujące się przeciwdziałaniem i leczeniem narkomanii.

Na terenie Ostrołęki działają różne podmioty, których zadania bezpośrednio lub pośrednio związane są z profilaktyką, leczeniem narkomanii i pomocą osobom uzależnionym lub zagrożonym uzależnieniem. Należą do nich, między innymi, takie placówki jak:

1. Instytucje, które podejmują działania w zakresie profilaktyki.

Straż Miejska UM ul. Berka Joselewicza 2

Prowadzi zajęcia w ostrołęckich szkołach mające na celu zapobieganie narkomanii. Współpracuje również z Policją w zakresie patrolu szkolnego, którego zadaniem jest monitorowanie środowisk młodzieżowych w zakresie używania narkotyków.

Komenda Miejska Policji w Ostrołęce ul. Kościuszki 32B

Organizuje cykliczne spotkania z młodzieżą mające na celu informowanie o odpowiedzialności karnej w związku z posiadaniem i obrotem nielegalnymi środkami odurzającym oraz o zagrożeniach wynikających z używania narkotyków. Jest zaangażowana w realizację programu „PaT”, realizowanego w ramach Rządowego Programu Ograniczania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej”.

Sąd Rejonowy w Ostrołęce ul. Mazowiecka 3

Przeciwdziałaniem narkomanii w szczególności zajmują się kuratorzy zawodowi i społeczni.

Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna ul. Oświatowa 1

Placówka zajmuje się profilaktyką uzależnień dzieci i młodzieży oraz udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom z grup ryzyka.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji ul. Witosa 1 oraz kluby sportowe

Zajmują się propagowaniem zdrowego stylu życia i aktywności sportowej co służy profilaktyce narkomanii.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Wielofunkcyjną Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy ul. Kościuszki 21

W celu wsparcia funkcji opiekuńczych rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego. Placówki pomagają w pokonywaniu trudności szkolnych, organizują czas wolny dzieciom i młodzieży ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym z powodu uzależnień.

Lokalne szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły średnie

Szkoły w swoich zadaniach zajmują się organizacją czasu wolnego uczniów oraz profilaktyką uzależnień poprzez prelekcje, pogadanki, konkursy plastyczne, spektakle teatralne, spotkania z terapeutami uzależnień.

2. Placówki zajmujące się leczeniem osób uzależnionych od narkotyków.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MONAR Ośrodek Rehabilitacyjno – Readaptacyjny w Ostrołęce ul. Inwalidów Wojennych 21

Prowadzi placówkę, w której program realizowany jest w oparciu o metodę społeczności terapeutycznej. Odbiorcami programu są osoby uzależnione od różnych substancji psychoaktywnych i alkoholu, powyżej 18 roku życia. W placówce realizowany jest długoterminowy stacjonarny program rehabilitacyjno - readaptacyjny dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych.

Poradnia Leczenia Uzależnień przy Samodzielnym Zespole Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Ostrołęce ul. Jana Pawła II 120A

Placówka zajmuje się leczeniem osób szkodliwie używających i uzależnionych od alkoholu, uzależnionych krzyżowo, uzależnionych od hazardu oraz współuzależnionych.

Oddział Terapii Uzależnień przy SZZOZ im. Psarskiego w Ostrołęce ul. Jana Pawła II 120A

Placówka zajmuje się leczeniem osób uzależnionych od alkoholu i uzależnionych krzyżowo.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medilis”ul. Gorbatowa 7D/27

Prowadzi również poradnię leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Regionalny Ośrodek Terapii, Poradnia Rehabilitacyjno – Readaptacyjna „NADZIEJA” ul. Kościuszki 24/26

W zakres działalności poradni wchodzi: poradnictwo i psychoterapia indywidualna – dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych lub hazardu oraz osób współuzależnionych.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Specjalistyczne Centrum Medyczne s. c. Joanna i Konrad Pokraśniewicz ul. Prądyńskiego 4/19

Zakład zajmuje się leczeniem osób uzależnionych od alkoholu i uzależnionych krzyżowo.

3. Instytucje pomocy społecznej.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie ul. Hallera 12

Udziela różnorodnej pomocy osobom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, także z powodu alkoholizmu lub narkomanii. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia dostosowywane są do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej ul. Kościuszki 24/26

Podjęmuje działania na rzecz osób i rodzin, które są w kryzysie. Prowadzi poradnictwo specjalistyczne, w szczególności psychologiczne, prawne i rodzinne. W uzasadnionych sytuacjach udziela schronienia do 3 miesięcy.

Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza ul. Poznańska 34/36

Zapewnia dziecku dzienną i całodobową opiekę oraz wychowanie, realizując zadania przewidziane dla placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego, socjalizacyjnego i wsparcia dziennego. Łączyienne i całodobowe działania terapeutyczne, interwencyjne i socjalizacyjne skierowane na dziecko i jego rodzinę.

4. Organizacje pozarządowe i inne podmioty.

Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych i Zagrożonych Uzależnieniem „Nadzieja” ul. Kościuszki 24/26

Stowarzyszenie „Nadzieja” zajmuje się szeroko rozumianą pomocą osobom zagrożonym uzależnieniem, uzależnionym od narkotyków, uzależnionym krzyżowo i ich rodzinom. Prowadzi poradnię zajmującą się leczeniem osób używających szkodliwie, uzależnionych i współuzależnionych, leczenie jest finansowane przez NFZ. Ponadto prowadzi grupy terapeutyczne oraz grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, poradnictwo i interwencje kryzysowe w zakresie uzależnień. Stowarzyszenie „Nadzieja” zajmuje się również promocją zdrowia i profilaktyką w zakresie chorób zakaźnych jak: HIV/AIDS, WZW C. Jedną z inicjatyw stowarzyszenia jest także pomoc osobom wychodzącym z uzależnienia poprzez zapewnienie im zamieszkania w mieszkaniu readaptacyjnym i udziału w programie readaptacyjnym wspomagającym ich powrót do życia w społeczeństwie.

Punkt Konsultacyjny „Nowa Nadzieja” ul. Kilińskiego 43 prowadzi prelekcje w szkołach na temat uzależnień, poradnictwo i terapię indywidualną dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, oraz ich rodzin.

Wiele spośród wymienionych powyżej działań jest współfinansowanych przez Urząd Miasta Ostrołęki.

V. Realizatorzy oraz adresaci Programu.

Zadania zawarte w Programie realizowane są przez Miasto Ostrołęka, jednostki podległe Miastu, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty. Adresatami Programu, w szczególności są:

- osoby uzależnione i współuzależnione,
- przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i innych podmiotów, pracujących z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi lub na ich rzecz,
- dzieci i młodzież,
- mieszkańcy Ostrołęki.

VI. Harmonogram działań Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Ostrołęce na lata 2011-2016

Lp.	Zadania	Sposób realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
1.	Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.	- kampania informacyjna dot. usług na rzecz osób uzależnionych i współuzależnionych, - szkolenie pracowników służby zdrowia oraz pracowników niemedycznych z zakresu uzależnień, - prowadzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych, - prowadzenie mieszkania readaptacyjnego, - prowadzenie zajęć edukacyjnych i	Prezydent Miasta Ostrołęki, jednostki organizacyjne Miasta Ostrołęki, ZOZ, organizacje pozarządowe.	2011-2016

		<p>terapeutycznych dla osób współuzależnionych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizacja, wśród młodzieży, programów redukcji szkód. 		
2.	<p>Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - realizacja programów profilaktycznych skierowanych do osób zagrożonych uzależnieniem i uzależnionych, - podnoszenie kwalifikacji przez profesjonalistów pracujących z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i zagrożonymi współuzależnieniem, - inicjowanie współpracy ponadgminnej z zakresu przeciwdziałania narkomanii. 	<p>Prezydent Miasta Ostrołęki, jednostki organizacyjne Miasta Ostrołęki, organizacje pozarządowe.</p>	2011-2016
3.	<p>Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie spotkań promujących zdrowy styl życia, - warsztaty dla rodziców, - kampanie edukacyjne w zakresie HIV/AIDS, - promowanie miejsc wolnych od substancji psychoaktywnych, - rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych dot. problemu narkomanii. 	<p>Prezydent Miasta Ostrołęki, jednostki organizacyjne Miasta Ostrołęki, Rady Osiedli, organizacje pozarządowe.</p>	2011-2016
4.	<p>Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie warsztatów z zakresu profilaktyki dla 	<p>Prezydent Miasta Ostrołęki, jednostki</p>	2011-2016

	fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.	<p>dzieci młodzieży,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wspieranie programów wczesnej interwencji skierowanych do dzieci i młodzieży z grup szczególnego ryzyka, - wspieranie opieki terapeutycznej nad dziećmi z rodzin z problemem uzależnienia, - wspieranie organizowania różnorodnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież. 	organizacyjne Miasta Ostrołęki.	
5.	Udzielanie pomocy osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.	<ul style="list-style-type: none"> - praca socjalna, - pomoc psychologiczna, prawna i rodzinna, - objęcie opieką i wychowaniem dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego, - pomoc finansowa i rzeczowa. 	Prezydent Miasta Ostrołęki, jednostki organizacyjne pomocy społecznej.	2011-2016

VII. Zakładane efekty Programu.

- Zmniejszenie liczby osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych.
- Wzrost świadomości społecznej na temat narkotyków i dopalaczy oraz skutków ich używania.
- Pogłębienie wiedzy specjalistów udzielających pomocy osobom uzależnionym od substancji psychoaktywnych.
- Zintensyfikowanie współpracy podmiotów, działających na rzecz przeciwdziałania narkomanii oraz pomocy osobom uzależnionym od narkotyków i dopalaczy.

VIII. Monitoring procesu realizacji Programu i ewaluacja skuteczności realizowanych zadań na terenie miasta.

1. W celu monitorowania rozwoju zjawiska oraz skuteczności działań wynikających z Programu zakłada się:
  - zbieranie danych dotyczących zadań realizowanych przez instytucje zajmujące się problematyką uzależnień,
  - analizę, zbieranie i używanie danych na temat prowadzonych programów terapeutycznych i profilaktycznych oraz zasobów miasta w zakresie przeciwdziałania narkomanii.
2. Ewaluacja będzie dokonywana na podstawie raportu z wykonania Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Ostrołęce na lata 2011-2016, który przedkłada się Radzie Miasta Ostrołęki w terminie do 31 marca roku następującego po roku, którego dotyczy raport. Wyniki raportu będą podstawą do wprowadzania ewentualnych zmian w programie, gwarantujących uzyskanie wyznaczonego celu.

IX. Źródło finansowania Programu.

Źródło finansowania zadań określonych w Programie Przeciwdziałania Narkomanii w Ostrołęce na lata 2011-2016 stanowią:

- środki finansowe z budżetu Miasta Ostrołęki,
- środki finansowe pozyskiwane z innych źródeł.